

DE KUNST VAN HET VERZEKEREN

BRANDVERZEKERING

VAN DER KERCKHOVE B&CO

De Noordstar en Boerhaave verzekeringsovername (gepubliceerd onder codenummer 116)

ALB 1/187

Een artistieke blik op een alledaagse situatie: „De Strijster” - 1912 van Rik Wouters.

Door het verband te leggen tussen de artistieke woer-
gave van een dagelijks tafereel en de waarheids-
getrouwe fotografische afbeelding ervan, bevestigt
De Noordstar en Boerhaave haar dubbele roeping van
daadwerkelijke bescherming en cultureel engagement.
De culturele taak wordt belichaamd in het Noordstar-
fonds. De Noordstar en Boerhaave verstaat de kunst
van het verzekeren.

De optimale bescher- ming tegen brand voor uw gezin en uzelf.

De Noordstar en Boerhaave brengt u een aangepaste verzekeringsformule in functie van uw reële woonsituatie. Immers, uw woonsituatie is niet die van uw buurman. Dus betaalt u slechts een premie voor uw eigen risico's, niet voor zaken die u niet nodig hebt. Vandaar de zeer voordelige premies. Bij De Noordstar en Boerhaave kunt u kiezen tussen de globale brandpolis, de ideale brandpolis en de gekombineerde brandpolis. Al deze polissen worden snel aange-

past aan uw veranderde woon-
situatie (vb. bij verhuis).

Extra-voordeel:

Het eerste jaar is gratis voor alle jonggehuwden en voor de leden van de Vlaamse Culturele Verenigingen: De Bond van Grote en Jonge Gezinnen, VTB-VAB, Davidsfonds, Vermeylenfonds, Willemfonds, VOS, ANZ, Sporta, VVB.

Vraag inlichtingen bij uw verzeke-
ringsbemiddelaar of bel naar
De Noordstar en Boerhaave.
Groot-Brittanniëlaan 125 -
9000 Gent.
Tél. 091/35.37.11

**DE NOORDSTAR
EN BOERHAAVE N.V.**

De eerste Vlaamse Verzekeringsmaatschappij

FORUM

HOE HARD IS EEN DUURZAME SANERING VAN DE OPENBARE FINANCIËN?*

Willem MOESEN

Willem Moesen is doctor in de Economische Wetenschappen (KU-Leuven, 1975). Hij is als gewoon hoogleraar verbonden aan de UFSIA en de UIA, en als buitengewoon docent aan de KU-Leuven. Hij is tevens voorzitter van het Departement Economische Wetenschappen van de UFSIA.

Tien jaar geleden werd het zgn. «Rapport-Van Houtte» gepubliceerd met een alarmerende analyse, toen reeds, van de precaire toestand van de openbare financiën in België. Sedertdien werd het rapport geregeld geciteerd, zij het dan dat het bij het brede publiek nooit een grote bekendheid heeft verworven. Ideeën volgen blijkbaar grillige en lange trajecten. Thans ligt voor ons het Pinksterplan, waarvan de regering zich sterk maakt dat het hier gaat om het meest ingrijpende saneringsplan dat in een geïndustrialiseerd land werd gerealiseerd in de hele naoorlogse periode.

* Rede uitgesproken bij de opening van het academisch jaar 1986-1987 van het Instituut voor Postuniversitair Onderwijs (Antwerpen, 22 september 1986).

Maar nauwelijks was de inkt opgedroogd op de persen van het Staatsblad of vertegenwoordigers van de bedrijfsverenigingen verklaren dat dit slechts een eerste stap is, een eerste ronde. Een financieringstekort van 7 à 8% (in verhouding tot het BNP) wordt te hoog geacht. België moet zich niet aligneren op het gemiddelde van de E.G.-landen, maar zich enkel richten naar de sterkste partners. Een tekort van 3 à 4% moet de norm worden op middellange termijn.

Met deze uitspraken op de achtergrond vraagt de burger zich af hoe hard een duurzame sanering van de openbare financiën dan wel is.

Moet hij zich voorbereiden op een tweede ronde?

Of zijn er andere prioriteiten zoals een vereenvoudiging en herschikking van de fiscaliteit? Of de hervorming van de staat? In mijn uiteenzetting had ik deze vragen graag aan de orde willen brengen.

1. Inhoud en beoordeling van het Pinksterplan

Over het algemeen heeft men op het niveau van de politieke besluitvorming nog weinig ervaring met de zgn. «krimpbudgettering» (decremental budgetting). Dit is eerder een recent fenomeen. Wel is er een ruime vertrouwdheid met «aanwasbudgettering» (incremental budgetting). Deze begrotings-techniek houdt in dat men de budgettaire uitgaven van het voorbije jaar als vertrekbasis neemt. De politieke discussie en afweging richten zich dan naar de meeruitgaven, de aanwas. Bestaande uitgaven worden nauwelijks ter discussie gesteld. Het is evident dat deze werkwijze op zichzelf reeds aanleiding geeft tot een expanderende collectieve sector.

Bij krimpbudgettering, daarentegen, is de budgettaire zoektocht gericht op de vermindering van de uitgaven. De politieke besluitvorming staat nog onwennig t.a.v. dit soort nieuwe vragen, nl. waar te snoeien en te rooien? Ook in andere industrielanden komt deze probleemstelling aan de orde, bijv. in Nederland en Denemarken. Met als gevolg dat er geleidelijk aan in de vakliteratuur enige duiding waar te nemen is omtrent de te volgen werkwijze. Doorgaans wordt aanbevolen dat de uitgaven worden afgewogen op drie niveaus: het macro-, het meso- en het microniveau.

De macro-economische afweging betekent dat vooraf wordt onderzocht welke omvang van het begrotingstekort verdedigbaar is op macro-economische gronden, rekening houdend met de vigerende toestand van de conjunctuur. De afweging op mesoniveau houdt in dat gezocht wordt naar die categorieën van uitgaven waar de begroting uit de bocht is gegaan, dit in vergelijking met de internationale uitgavenverhoudingen. De micro-economische afweging heeft te maken met de opsporing van de concrete begrotingsposten die voor sanering in aanmerking komen.

Als macronorm neemt de regering zich voor een financieringstekort van 7% te bereiken tegen het einde van de legislatuur, met 8% als tussenstation in 1987. De argumentatie voor deze keuze is het E.G.-gemiddelde. Doch ook in de Europese buurlanden wordt krimpbudgettering in de steigers gezet, zodat het gemiddelde tekort ondertussen gedaald is tot ongeveer 5%. De norm van 7 à 8% wordt niettemin behouden omwille van het grote spaaroverschot van de particuliere sector in België. Inderdaad, na Japan blijkt België de hoogste particuliere spaarquote ter wereld te hebben. Mede gelet op de (huidige) probleemloze situatie op de lopende rekening van de betalingsbalans, wordt dit ietwat hogere tekort in regeringsskringen tolereerbaar en financierbaar geacht.

Een meer technische methode, maar onzes inziens meer coherent, bestaat erin het feitelijke begrotingstekort conceptueel te splitsen in een conjuncturele en een politieke component. De conjuncturele component berekent dat gedeelte van het tekort dat te wijten is aan de weerslag van de economische crisis, t.g.v. zowel minontvangsten als meeruitgaven (o.m. werkloosheidskosten en rentelasten). De politieke component refereert aan het gedeelte dat de resultante is van vroegere (voluntaristische) beleidsbeslissingen: al te prestigieuze projecten, toegevingen aan pressiegroepen, gebrek aan controle bij de uitvoering... kortom de «leuke» dingen voor de beleidsmakers. Het is duidelijk dat vooral de politieke component in aanmerking komt als referentiebedrag voor een saneringsoperatie. Gaat men verder dan dit bedrag, dan dreigt het beleid regelrecht en onverantwoord deflatoir te worden. Berekeningen voor België tonen aan dat, in de huidige macro-economische omgeving, een tekort van 7 à 8% verdedigbaar is (1).

Op mesoniveau wordt onderzocht t.a.v. welke domeinen van overheidszorg het uitgavenpakket in België (te) hoog ligt in vergelijking met de andere E.G.-landen. Uitschieters zijn de volgende uitgavencategorieën: verkeer en communicatie; onderwijs en cultuur, alsook de rentelasten op de rijksschuld. De sociale voorzieningen in België liggen, telkens in verhouding tot het BNP, niet significant hoger dan bijv. in Nederland of Duitsland. Dit kan afwijken van de a priori verwachtingen. Doch daarbij mag niet uit het oog verloren worden dat precies landen als Duitsland en Nederland eveneens een uitgebreid stelsel van sociale voorzieningen

(1) W. MOESEN, «De onvermijdelijke sanering van de staatsfinanciën», in: H. DETREM-MERIE, red., *De overkant: een economisch beleid voor de tweede helft van de jaren tachtig*, De Nederlandsche Boekhandel / Uitgeverij Peickmans, 1985.

bezitten. Wel is het opvallend dat in België de budgettaire bijpassing van de sociale zekerheid uit de centrale begroting aanzienlijk hoger ligt dan elders (40% van de sociale zekerheidsuitgaven t.o.v. 25% elders).

De hoge rentelasten in België zijn genoegzaam bekend, evenals de zware uitgaven voor onderwijs (parallele ontwikkeling van de onderwijsnetten). Minder bekend is allicht de hoge verhouding van de uitgaven voor verkeer en communicatie. Deze bedragen het dubbele van wat elders gebruikelijk is. Onder deze uitgavencategorie ressorteren niet enkel de wegen- en havenwerken, maar ook de exploitatietekorten van de regie der posterijen, de NMBS, de Regie van Maritiem Transport e.d.

Een hoog uitgavenpeil betekent in essentie dat (i) er een overaanbod is, d.w.z. dat het pakket publieke voorzieningen in volume (te) groot is; ofwel dat (ii) er overkosten gemaakt worden, wat wijst op inefficiënties bij de produktie van deze publieke voorzieningen. Beide kunnen uiteraard gecombineerd worden. In ieder geval heeft deze vaststelling als logische consequentie dat lineaire besparingen een inferieure oplossing zijn. Het is verkieslijk daar te snoeien en te rooien waar wij als gemeenschap te ruime voorzieningen hebben, zodat het welvaartsverlies, in zijn geheel beschouwd, niet al te hoog oploopt.

Op microniveau komt het er op aan de voorgenomen besparingen cijfermatig in te vullen in de diverse begrotingsposten. Deze concrete invulling werd verwezenlijkt in het Pinksterplan en de dagenlange Kabinetsraad van einde juli-begin augustus.

Vraag is dan of de besparingen van het Pinksterplan beantwoorden aan de voorschriften uit de handboeken. Alhoewel de onderhandelaars in de Sint-Anna-priorij zich allicht hebben laten leiden door andere bekommernissen dan theoretische richtlijnen, is de uitkomst in grote lijnen toch consistent met een beredeneerde werkwijze. Onlangs is daar een studie over gemaakt⁽²⁾. Gegeven het bedrag van de besparingen werd onderzocht of de verdeling over de diverse uitgavencategorieën kan verantwoord worden met als criterium een beperking van de welvaartsverliezen. Zo komt tot uiting dat de besparingen op de zuivere publieke voorzieningen (gezagsdepartementen, openbaar ambt) sterk in de lijn liggen van het aandeel dat men theoretisch zou verwachten op grond van geschatte prijs- en inkomenselasticiteiten. Bij de zgn. «economische goederen» is dit iets minder het geval. Het Pinksterplan voorziet minder besparingen

(2) I. JANSSENS, W. MOESEN & W. PAUWELS, *Publieke voorzieningen, welvaart, politiek en sanering*, UFSIA, SESO-paper 96/187, april 1986.

in de sfeer van wegen, havens, publiek transport, telefoon, posterijen, handel, nijverheid enz. dan het theoretisch referentiebedrag. In de sociale sector en het domein van onderwijs wegen de besparingen iets zwaarder dan de gemiddelde burger dit zou wensen.

Een koppig misverstand is dat 190 à 195 miljard «besparingen» meebrengt dat in de volgende jaren de uitgaven een kleine 200 miljard lager zullen liggen dan voorheen. Dit is niet het geval. Het gaat om besparingen in vergelijking met de budgettaire aanvragen, wensen en verzuchtingen voor 1987. De feitelijke uitgaven zullen nominaal 40 à 50 miljard lager liggen dan de gedane uitgaven van 1985. Dit kan geïnterpreteerd worden als een soort nullijn: een bevrozing van het uitgaventotaal in nominale termen. Gezien de inflatie, zij het dat deze thans inhoudelijk laag is, leidt dit tot een (geringe) afname in volume (reële termen). Op zichzelf is het reeds een formidabele opgave deze nullijn enkele jaren vol te houden.

Inderdaad, de saneringsoperatie werd dan wel ingevuld op papier, maar de moeilijkste stappen blijven de uitvoering en de controle. Bij vroegere herstelplannen heeft men in België minder gelukkige ervaringen gehad met schijnbesparingen en spookmiljarden. Ook de voorbeelden uit het buitenland zijn niet steeds overtuigend. Het schoolvoorbeeld blijft President Reagan die er in zijn eerste ambtstermijn hard tegenaan zou gaan. Voor het begrotingsjaar 1982-83 werden uitgavenreducties van gemiddeld 8,25% voorgesteld. Achteraf bleek slechts 2,25% gerealiseerd te zijn⁽³⁾.

Bij ons zal men al vlug een zicht krijgen op de correcte uitvoering. Een belangrijke indicatie zal eerstdaags beschikbaar zijn wanneer het feitelijk begrotingstekort voor 1986 bekend gemaakt wordt. En in het voorjaar van 1987 zal de aangekondigde «budget control» plaatsvinden.

2. Herschikking en vereenvoudiging van de fiscaliteit

In de vorige sectie werd hoofdzakelijk de uitgavenzijde van de begroting bekeken. Richtten we thans de blik naar de ontvangstenzijde. Ik heb inderdaad het vermoeden dat in de eerstvolgende maanden en jaren de fiscaliteit in het centrum van de publieke en politieke belangstelling zal postvatten. In de hele westerse wereld is er een slingerbeweging waar te nemen naar een verlaging van de belastingen en een vereenvoudiging van de fiscale wetgeving. Daarbij geven de Verenigde Staten de toon

(3) M.L. MARLOW, «Federal budget cuts: Bureaucrats trim the meat not the fat: Comment», *Public Choice*, 1985, nr. 45.

aan. Een grootscheepse operatie is in de maak waarbij de belasting op het persoonlijk inkomen drastisch omlaag wordt geduwd, terwijl verhoudingsgewijs de belastingen op de ondernemingen opgetrokken worden. De tariefstructuur wordt vereenvoudigd en verlaagd. Nochtans zullen de bedrijfsbelastingen toch meer opbrengen door een chirurgische ingreep in het complexe weefsel van ontelbare belastingaftrekken, -kredieten en andere «tax loopholes».

Ook t.a.v. het Belgische fiscale systeem komen deze twee elementen aan de orde, nl. (i) de hoogte van de belastingdruk en (ii) de complexiteit van de belastingwetgeving. De totale fiscale en parafiscale druk is in België opgelopen tot iets meer dan 45% van het BNP. In de OESO-ranglijst neemt België de derde plaats in. Deze belastingdruk wordt blijkbaar als (te) hoog ervaren, met de bekende gevolgen van belastingontwijking, -ontduiking en -uitholling. Met belastinguitholling wordt bedoeld dat allerhande aftrekposten aan de fiscale wetgeving worden toegevoegd met als doel de feitelijke belastingdruk lager te brengen dan de statutaire aanslagvoeten. Zo heeft de Hoge Raad voor Financiën een inventaris opgesteld met een honderdtal zgn. «fiscale uitgaven», die thans legaal voorzien zijn.

De complexiteit van de fiscale wetgeving is een nuchter feit dat door elke belastingplichtige zelf proefondervindelijk kan vastgesteld worden. Voor de exacte invulling en uitrekening van de persoonlijke inkomensbelasting zijn 1.139 elementen nodig. Er zijn 22 verschillende marginale aanslagvoeten. Inclusief het nultarief werkt de BTW met 7 verschillende tarieven.

Over deze vaststellingen wordt wel eensgezindheid bereikt, zelfs over de partijen heen. Heet hangijzer wordt evenwel de vraagstelling of er op korte termijn ruimte is voor een regelrechte belastingverlaging dan wel een herschikking plus vereenvoudiging van het huidige stelsel. Politici willen graag de eerste mogelijkheid aan de bevolking aanbieden, zeker in de buurt van verkiezingen. Waarnemers van de openbare financiën, die het ernstig menen met de voorgenomen begrotingssanering, moeten node toegeven dat enkel de tweede mogelijkheid objectief haalbaar is. Zelfs als men erin slaagt het begrotingstekort te beperken tot 400 mrd., wat reeds een zware opgave is, dan nog wordt het jaarlijks geïnduceerde accres van de belastingopbrengsten haast integraal opgeslorpt door de toename van de rentelasten op die additionele schuld. Pas wanneer dit lintwormeffect doorbroken is kan serieus gewerkt worden aan een belastingverlaging.

Welke herschikkingen kunnen overwogen worden? Thans nemen de directe belastingen ongeveer 60% van de totale belastingopbrengst voor hun rekening. De overige 40% wordt geleverd door de indirecte belastingen. Een kwarteeuw geleden lag de verhouding net andersom. Nochtans werd deze sterke toename van de directe belastingen niet ingeleid door geregelde statutaire verhogingen van de aanslagvoeten. Integendeel, de uitzetting van het inkomen, als belastbare basis, heeft de fiscale gezinnen automatisch in hogere tarieftranches gebracht. Deze uitzetting van de belastbare massa kan zelf het gevolg zijn van de reële groei, maar ook van de loutere inflatie. Het is voornamelijk deze geruisloze belastingverzwaring die bij de directe belastingen heeft gespeeld. Keynes had reeds een puntig commentaar hieromtrent: «It is the form of taxation which the public find hardest to evade and even the weakest government can enforce, when it can enforce nothing else.» (*).

Vandaar de aanbeveling de directe belastingen te verlagen, parallel met een gelijke verhoging van de indirecte belastingen. Vergeleken met het E.G.-gemiddelde ligt de druk van de indirecte belastingen inderdaad aan de lage kant, zeker t.a.v. de accijnsbelasting. Mijns inziens heeft de regering hier een kans laten liggen voor een accijnsverhoging op de aardolie. De recente sterke prijsdaling van de aardolie alsmede de lagere dollarkoers hebben een welvaartsverhoging in de schoot geworpen van de bedrijven en de gezinnen. Ook de overheidssector had in deze baten kunnen delen door een accijnsverhoging. Een soort «wiebeltaks» op de aardolie kan eveneens verantwoord worden op meer structurele gronden. Het is niet onwaarschijnlijk dat, bij een toenemende olie-afhankelijkheid van de industrielanden, de samenhang in het OPEC-kartel weer toeneemt, wat toekomstige prijsverhogingen in de hand kan werken. Ook allerhande energiebesparende investeringen, die in het verleden gestimuleerd werden, komen thans weer op de tocht te staan.

In de actualiteit staat eveneens het pensioensparen. Het huidige stelsel is vrij complex met een pensioenstelsel binnen het kader van de sociale zekerheid. Complementair daarmee zijn de groepsverzekeringen op het niveau van de onderneming en de individuele levensverzekeringen. Deze aanvullende pensioenregelingen worden reeds in mindere of meerdere mate fiscaal begunstigd. Is het dan opportuun daar nog de formule van het pensioensparen aan toe te voegen? Diverse argumenten pleiten tegen deze opzet. Vooreerst is deze nieuwe fiscale begunstiging in strijd met

(4) J.M. KEYNES, «Public finance and changes in the value of money», *A tract on monetary reform*, Cambridge, Macmillan, 1971 (herdruk).

de voorgenomen vereenvoudiging van het belastingstelsel. Ook ontkomt men niet aan de indruk dat de modale Belg zijn spaarmiddelen efficiënt beheert en de risico's van zijn vermogen oordeelkundig spreidt over roerende en onroerende componenten. Is het zinvol aan deze goede gang nog een extra stoot te geven? Met het gevaar dat de overheid, lees de gemeenschap, dit ten dele financiert voor medeburgers die al warm ingedekt zijn?

De verdedigers van het pensioensparen kennen deze nadelen ook wel en gooien het dan over een andere boeg. Bedoeld wordt dat de succesvolle wet-Cooreman-De Clercq (K.B. 15 en 150) een opvolging verdient om het risicodragend kapitaal blijvend aan te moedigen. Vraag is dan of er geen meer geschikte oplossingen voorhanden zijn. Zoals een of andere variant van het arbeidsdividend. Sedert de publikatie van Martin Weitzmans «The share economy» is deze idee aan een fenomenale opmars toe. De geciteerde voordelen zijn genoegzaam bekend. Micro-economisch een betere arbeidsmotivatie en hogere produktiviteit. Macro-economisch wordt extern het concurrentievermogen intact gehouden, terwijl voor de interne vraag toch een koopkrachtverhoging gerealiseerd wordt.

Een interessante variant van het arbeidsdividend werkt als volgt. In plaats van een deelname in de winst die «cash» uitgekeerd wordt, verwerft de werknemer aandelen van nieuw op te richten «bonusfondsen». Naar analogie van de AFV-fondsen worden deze bonusfondsen op de beurs genoteerd en zijn zijzelf onderworpen aan bepaalde investeringsverplichtingen, door de overheid te bepalen. De winstdeelname wordt dus niet geconcretiseerd in gouden Krugerrands of maaltijdbonnen maar in aandelen, dus risicodragend kapitaal. Doelbewust worden niet de aandelen van het eigen bedrijf uitgekeerd. Deze formule is inderdaad niet erg succesvol gebleken, omwille van diverse handicaps. Stel immers dat het betrokken bedrijf in moeilijkheden komt. De werknemer kan dan zijn arbeidsinkomen verliezen plus daarbovenop een waardevermindering van zijn aandelen in dat bedrijf. Andere bedrijven voelen wel wat voor winstdeelname maar worden niet op de beurs genoteerd.

Bij de klassieke formule verliest het uitgekeerde aandeel zijn liquiditeitskarakter en dit is minder aantrekkelijk voor de houder. Nog andere bedrijven, bijv. met een familiaal karakter, hechten eraan de beslissingsstructuren te vrijwaren. Dit soort nadelen kan wel worden opgevangen door het systeem van de bonusfondsen.

Nochtans dient ook deze variant genuanceerd bekeken te worden. Immers, als deze formule echt wil slagen zal ze door een fiscale begunstiging moeten begeleid worden. Maar ook deze werkwijze druist in tegen

de vooropgezette vereenvoudiging van de fiscaliteit, aangezien een nieuwe uitzondering of aftrekpost gecreëerd wordt. Het investeringsvolume in de economie kan zeer moeilijk gemanipuleerd worden, aangezien het in belangrijke mate bepaald wordt door de toekomstige winstvooruitzichten. Zo heeft de wet-Cooreman-De Clercq ongetwijfeld de financiële structuur van de ondernemingen significant verbeterd. Maar hoeveel additionele materiële investeringen werden daardoor tot stand gebracht? Hierop heeft men vooralsnog weinig zicht. Men mag inderdaad niet uit het oog verliezen dat het hoog geroemde risicovolle ondernemersinitiatief zich in sommige gevallen beperkt tot het vullen van een zak geld om bijv. naar het veilige Zwitserland te trekken.

3. De staatshervorming en de herordening van de openbare financiën

Een tweede besparingsronde, waarbij de overheidsuitgaven ten gronde doorgelicht worden, zal in de toekomst nauwelijks kunnen vermeden worden. Het is mijn stellige overtuiging dat deze «screening» van het algehele uitgavenpakket dient samen te vallen met een tweede ronde van de staatshervorming. De fundamentele sanering van de openbare financiën en de beredeneerde hervorming van de staat hangen onlosmakelijk samen. Ten onrechte worden in België deze twee problemen steevast als afzonderlijke compartimenten behandeld.

Als herordening van de politieke verantwoordelijkheden en de daarbij horende openbare financiën kan een staatshervorming worden vergeleken met een grondige verbouwing van het huis der natie. Een ordelijk verbouwingsproces doorloopt gewoonlijk drie fasen. Vooreerst wordt de architectuur van de nieuwe constructie uitgetekend. Dit is de denkfase, de fase van theoretische analyse. Ten tweede wordt berekend wie wint en verliest bij de hervorming, dit is de rekenfase. Ten derde komt de politieke fase met de omzetting in besluiten en wetteksten.

In België werd net andersom gewerkt. De politici zijn meteen begonnen met de staatshervorming concreet in te vullen. Pas daarna werden de rekeningen gemaakt. Daarbij hebben de Leuvense economen baanbrekend werk geleverd.

Ten slotte, toen duidelijk werd dat de constructie niet kon werken, omdat er verscheidene basisprincipes met voeten werden getreden, is er enige belangstelling voor een meer theoretische analyse ontstaan. De activiteiten van enkele studiecentra getuigen van deze interesse.

De theorie van de openbare financiën leert dat het steeds aanbevolen is de equivalentieregel toe te passen. De stelling is dat ernaar moet gestreefd worden de gebruikers van publieke voorzieningen te laten samenvallen met de burgers die daarover beslissen en ervoor betalen. D.w.z. dat de burger terzelfder tijd acteert in de drievoudige functie van kiezer, belastingbetaler en gebruiker van de overheidsdiensten. Voor publieke goederen met een nationale dimensie (bijv. landsverdediging) worden de kosten best nationaal verdeeld (belastingen) en geschiedt de besluitvorming ook nationaal (parlement). Publieke goederen met een lokaal belang (bijv. wijkspiegelplein voor kleuters) kunnen best lokaal gefinancierd worden overeenkomstig een besluitvorming van de lokale overheid (gemeenteraad). Publieke voorzieningen met een batengebied dat zich situeert tussen deze uitersten (bijv. onderwijs) kunnen dan aan de intermediaire overheid toegewezen worden.

Toepassing van dit normatief principe op de Belgische verhoudingen leidt tot verrassende inzichten. Zo kon worden vastgesteld dat nagenoeg de helft van het staatsbudget in aanmerking komt om gedecentraliseerd te worden⁽⁵⁾. Het gros daarvan gaat weliswaar naar de intermediaire overheid, maar ook de gemeentelijke budgetten gaan fors omhoog met nieuwe taken. Desgevallend worden de gemeentelijke uitgaven zelfs verdubbeld. Dit is overigens een onverklaarbare kortzichtigheid in de Belgische discussie. Nooit worden *alle* hiërarchische overheidsgeledingen van boven tot onder samen beschouwd. Voor zover taken uit het centrale niveau (d.w.z. de staat) gelicht worden, zullen de gewesten en gemeenschappen deze «automatisch» overnemen. Zelden of nooit wordt de vraag gesteld of het daarbij niet meer verantwoord is bepaalde taken niet aan de eerste halte te lossen, maar door te spelen aan een nog lager bestuursniveau (gemeenten).

In grote trekken kan een tweede bevragingronde, gekoppeld aan de staatshervorming, volgens deze lijnen verlopen. Vooreerst wordt t.a.v. elke overheidsactiviteit nagegaan of er inderdaad goede argumenten zijn om deze in de publieke sector te houden, dan wel aan de private sector over te dragen. Wanneer er aanwijsbare redenen zijn om de activiteit in de collectieve sector onder te brengen, dan hoeft deze niet per se aan de overheidsadministratie zelf toevertrouwd te worden. Desgevallend kan de particuliere non-profit sector daarvoor meer geschikt zijn. Deze vraag moet alleszins expliciet gesteld worden. Daarbij dient ook een

(5) W. MOESEN, «De allocatieve taakverdeling tussen de centrale en lokale overheid», *Documentatieblad van Financiën*, april 1985.

tweede automatisme doorbroken te worden. Wanneer men van oordeel zou zijn dat de overheid zelf dan toch een bepaalde activiteit moet waarnemen, dan hoeft dit weer niet steevast de centrale overheid te zijn. Hier moet de vraag behandeld worden welke overheidsgeleding (centraal - intermediair - lokaal) de meest adequate oplossing biedt.

Besluit

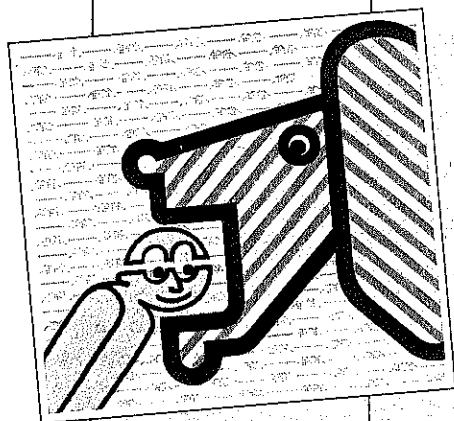
Er kan niet ontkend worden dat België thans worstelt met een imago-probleem. Dit is gecentreerd rond (i) de precaire toestand van de staatsfinanciën en (ii) de hulpeloze staatshervorming. Deze laatste is voor een buitenstaander en zeker voor een buitenlander volkomen onbegrijpelijk. Het komt erop aan beide knelpunten resoluut aan te pakken.

Thans lijkt de internationale economische achtergrond voldoende stevig om dit met overleg te doen. De nasleep van de lage olieprijsen en zwakkere dollarkoers zal op korte en middellange termijn blijven doorspelen in de reële economie. Het is opmerkelijk dat de twee vorige opwaartse olieschokken vrijwel onmiddellijk vertaald werden in een negatieve breuk van de economische expansie. Thans, bij de derde neerwaartse olieschok, ditmaal gunstig voor de industrielanden, komt het economisch herstel pas met vertraging op gang. Ook mag men zich verwachten aan een forse impuls vanuit de Amerikaanse economie, zeker naar het verkiezingsjaar 1988 toe. De economische activiteitsgraad in de V.S. lijkt erg samen te lopen met de zgn. politiek-electorale cyclus. In de eerste helft van de legislatuur wordt gewoonlijk een restrictief beleid gevoerd. Dit gebeurde zowel onder Reagan I als onder Reagan II. Naar het einde van de legislatuur wordt dan een expansief beleid gevoerd, in de hoop dat de kiezer een kort geheugen heeft en onder de indruk komt van de dan oprukkende economie. Aangezien zowel Japan als Duitsland blijven sputteren om de locomotiefunctie op te nemen, zal de Amerikaanse impuls bijzonder welkom zijn.

Op lange termijn tekent zich een ontwikkeling af naar de diensteneconomie. In verhouding tot het BNP wordt de hoogste toegevoegde waarde nu al in de dienstensector gerealiseerd. Ook de tewerkstelling is daar het grootst. Het meest markant is de opvallende vooruitgang in de informatica en telecommunicatie. Even belangrijk blijven klassieke diensten zoals verzekeringen, bankwezen, kortom de «financial engineering».

België heeft weinig materiële grondstoffen, maar voor een diensteneconomie beschikt het over enkele troefkaarten zoals de centrale geografische ligging, een royale infrastructuur van verkeer en communicatie en vooral het «human capital», met een hoge scholingsgraad en een solide arbeidsinzet.

Het Instituut voor Postuniversitair Onderwijs opereert in de diensteneconomie. Het biedt een ruime gamma van postuniversitaire vormingsprogramma's, voornamelijk gericht op de diverse managementfuncties. Moge het komende werkjaar erg succesvol zijn.

Voel je veilig

verzekeringsgroep

APRA

De professionele verzekering met eigen veiligheidsdienst

Frankrijklei 64-66, 2000 Antwerpen
tel. 03/234 27 27 (24L) telex 72 122
teletax 03/232 36 62

DE MIDDENGEWICHTEN VAN WANG

De Professional Computer van Wang. Hij kan de saaiste stapel cijfers omzetten in duidelijke grafieken, laat u kijken in publieke en privé-databanken en gegevens uitwisselen via telecommunicatie. Dit alles met uw vinger-toppen.

De Wang PC is een volwaardige stand alone computer die taken als fakturatie, stockbeheer, administratie adressenbeheer enz. binnen kleinere bedrijven moeiteloos aankan. Maar hij functioneert even volmaakt als terminal in het netwerk van grotere bedrijven.

De Advanced PC.

Twee à driemaal sneller dan de standaard PC, is de Advanced Professional Computer veruit de meest performante desktop op de markt. Hij kan tot 2MB geheugen bezitten en met bijna 70MB opslag worden uitgerust.

Natuurlijk biedt de Advanced PC een ruim pakket software oplossingen: Lotus, Grafieken, Data base, agenda...

Wie in Wang zijn vertrouwen stelt ziet geen enkele investering verloren gaan: dank zij zijn modulaire opbouw kan een standaard PC probleemloos uitgebreid worden tot een "advanced" versie.

WANGs totaalconcept.

De Wang PC gebruiker is echter niet alleen op de wereld.

Binnen een grotere onderneming moet hij informatie kunnen uitwisselen met andere PC gebruikers en met de centrale computer. Daarom ontwierp Wang de PC als een onderdeel in een allesomvattend concept dat in een oogwenk alle mogelijkheden van de moderne informatica binnen het bereik van zijn gebruiker brengt.

Wang Systems Networking biedt een aantal interessante netwerkmogelijkheden, waarmee u alles, van PC tot centrale computer, en iedereen met elkaar kan verbinden, waar zij zich ook mogen bevinden.

WANG biedt meer.

Bij Wang kan u steeds rekenen op alle steun, training of service die u nodig hebt om uw investering tot een succes te maken.

Neem even contact op met ons. Of stuur gewoon uw naamkaartje. Wij zorgen voor de rest.

	PC	APC
Max. geheugen	768KB	2MB (op moederbord)
Diskettes	2 x 360K	360K, 1,2MB
Disks	max. 33MB	max. 67MB
Processor	Intel 8086	Intel 80286
Freq.	8MHZ	8MHZ
Slots	5/8	5/8

WANG

Zweefvliegtuigstraat 10-1130 Brussel
Tel.: 02/244.22.11

MOORE & BRUNELIER